

Et demokratiunderstøttende public service-medie?

Fagmodulprojekt i Filosofi og Videnskabsteori
ved Roskilde Universitet

Projektet er skrevet af:

Daniel Corydon Petersen: stud.nr: 60125

Eva Rebecca Busck Bregengård: stud.nr: 60660

Vejleder på projektet:

Martin Ejning Christensen

28. maj 2018

Abstract

This report investigates the role of public service in the Danish democracy. It was inspired by the latest announcement by the Danish government that the financing of the public service organization DR will be cut by 20 pct.

As a basis for distinguishing an idea of democracy, it utilizes "The Public and its Problems" by John Dewey. This book, and its contained idea of democracy, places large emphasis on the notions of community and communication, and as such it is seen as an ideal starting point for the discussion of public service. As a ways of understanding the current ideals surrounding public service in the Danish society, it utilizes a scientific article by Per Mouritsen, which distinguishes several different understandings of public service, and how they are used. Further sources from DR and the government paints a picture of what public service is meant to include according to the state.

The following discussion is an evaluation of the Danish public service, and whether it is indeed valid and valuable when examined in combination with John Dewey's understanding of democracy. The result is that the Danish notion of public service does indeed closely correlate with many of Dewey's ideals, although not all. As such the decision by the Danish government is, according to this study, criticisable to a point, even though some of the arguments behind it do carry some weight.

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
Indholdsfortegnelse	2
1: Indledning	4
1.1: Debatten om DR som public service-medie	4
1.2: John Deweys demokratiforståelse og ideen om public service	5
1.3: Problemformulering og undersøgelse-struktur	7
2: En grundlæggende demokrati-filosofi	8
2.1: Ideen om demokrati som fællesskab	8
e2.1.1: Deweys forståelse af Fællesskab	8
2.1.2: Ideen om forbundne handlinger og konsekvenserne heraf	9
2.1.4: Ideen om bevidst kommunikation ved værdsættelse og efterstræbelse af konsekvenser som 'gode'	10
2.2: Ideen om offentligheden og det politiske demokrati	12
2.2.1: Ideen det offentlige og det private	13
2.2.2: Ideen om den demokratiske stat	14
2.3: Forskellige former for associationer og fællesskaber	15
2.3.1: Ideen om direkte og indirekte interaktioner eller associationer	16
2.3.2: De lokale fællesskaber	16
2.3.3: Det Store Samfund og den teknologiske udvikling	17
2.3.4: Det Store Fællesskab som ideal	18
2.4: Opsamling	19
3: Misforholdet mellem ideal og virkelighed	20
3.1: Offentlighedens formørkelse	20
3.2: På sporet af det store fællesskab	22
3.2.1: Forskning og kommunikation som løsning på formørkelsen	22
3.2.2: Fra Det Store Fællesskab til de lokale fællesskaber	24

3.3: Opsamling	25
4: Public service-begrebet	25
4.1: Public Service-begrebets forskellige betydninger	26
4.1.1: Det demokratiunderstøttende public service-begreb	27
4.1.2: Det kulturelt uddannende/opdragende public service-begreb	28
4.1.3: Det nationalt-kulturelt integrerede public service-begreb	29
4.1.4: Det 'brede' og det 'smalle' public service-begreb	30
4.1.5: Det ny-populistiske public service-begreb	31
4.2: Opsamling	31
5: DR som public service-medie	32
5.1: Mediepolitisk aftale for 2015-2018	32
5.2: DRs public service-kontrakt for 2015-2018	34
5.2.1: DRs formål og forpligtelser som public service-medie	35
5.3: Opsamling	37
6: DR i offentlighedens tjeneste?	37
6.1: Diskussionens rammeværk	37
6.2: En ide om Danmark som en national offentlighed	38
6.3: Dewey og public service-medier	39
7: Konklusion	44
Litteraturliste	46

1: Indledning

1.1: Debatten om DR som public service-medie

Nedenstående er et citat fra den aftale om fokusering af Danmarks Radio (DR), som finansministeriet publicerede d. 16. marts 2018.

“Der er behov for en bedre balance mellem DR og private medieudbydere. DR skal derfor fokusere klarere på grundlæggende public service og dermed et stærkere fokus på DR’s kerneopgaver. Den offentlige finansiering af DR reduceres derfor med 20 pct. i perioden 2019-2023” (finansministeriet, 2018).

Det markerer, at DR for fremtiden må klare sig med et budget, der er en femtedel mindre end de er vant til (ibid.). Det vil betyde store ændringer internt hos DR, men samtidig lægger det også op til en offentlig debat. DR er Danmarks største public service-medie, så hvad betyder det for demokratiet, når vi beskærer vores public service med en femtedel?

Danmark er en nation, der i høj grad priser sig ved dets demokrati. Som samfund tillægger vi de demokratiske idealer stor værdi, og har på den baggrund opbygget et samfund, som vi mener bedst lever op til disse idealer. Public service-begrebet kan have mange betydninger og kan anvendes på flere forskellige måder, men ideen om public service tager i høj grad også udgangspunkt i en tanke om demokrati. Ifølge Den Store Danske er formålet med public service “at sprede programmer til hele befolkningen af ‘alsidig, kulturel og oplysende art’, som det blev udtrykt allerede i den danske radiolov i 1926 (Schmidt, n.d.).

Demokrati forbindes ofte med fællesskab, og en af kriterierne for fællesskab er fælles referencerammer. Rammer, der ikke opstår af sig selv. Derudover er også oplysning og viden om samfundets udvikling og politiske strømninger vigtige, og disse ting er i høj grad det, man forstår ved public service.

Vi lever i en tid hvor demokratiet er under pres fra forskellige sider, ikke mindst når man ser på public service og nutidens medieverden generelt. En øget fragmentering i forhold til medieplatforme, fake news, ekkokamre, den politiske manipulation af information i forhold til at påvirke den demokratiske valgproces osv. er alle sammen emner, der er med til at skabe opmærksomhed omkring medierne, og hvilke rolle de spiller i demokratiet.

Med det udgangspunkt kan det synes mærkværdigt, at man, i en tid hvor danske public service-medier er under pres fra gigantiske, udenlandske selskaber og tilmed skal udbrede sit materiale til langt flere forskelligartede platforme end blot radio, flow-tv og papirpresse, vælger at beskære DRs finansiering med 20 pct. Men hvordan hænger det sammen med spørgsmålet om, hvad der er public services rolle i dagens Danmark, såvel som i fremtiden? Det er der selvfølgelig kommet en række svar på, ligesom der også er en række modargumenter hertil. Men som det også blev beskrevet i starten, så grunder det i en tanke om demokrati, og kan ikke adskilles herfra. Og ligesom public service, så er demokrati på ingen måde et simpelt eller endimensionelt begreb. Man må altså starte med en grundlæggende, velreflekteret ide om demokrati, før man kan tage stilling til spørgsmålet om public service.

1.2: John Deweys demokratiforståelse og ideen om public service

I 1926 skrev pædagog, filosof og samfundskritiker John Dewey (1859-1952) bogen *The Public and its Problems*. Den blev sidste år oversat til dansk af Martin Ejsing Christensen med titlen *Offentligheden og dens problemer* (2017). I forbindelse med den nye oversættelse skrev Frank Beck Lassen følgende i Information:

“Den amerikanske filosof John Deweys *Offentligheden og dens problemer*- er 90 år gammel, men alligevel rasende aktuel. Der er et strejf af evighed over den. Som om demokratiets problemer er dømt til at være de samme (Lassen, 2017)”

Bogen kan ses som Deweys mest dybdegående gennemgang af sin demokratiforståelse. I den præsenterer han en idé om demokrati som fællesskab, hvor fællesskabstanken bliver det centrale, og demokrati en livsform. Fællesskab, relationer, forbundethed og kommunikation er nogle af nøgleordene i bogen. Især kommunikation ses af Dewey som et af demokratiets grundelementer, da det er en forudsætning for fællesskabets opståen, og fællesskabet er udgangspunkt for at opbygge større offentligheder, der interagerer og arbejder sammen. Især den centrale rolle, som kommunikationen på flere måder spiller i forhold til oplysningen af en offentlighed, er en af årsagerne til, at Deweys forståelse af demokrati er så relevant i forhold til at diskutere public service-medier og demokrati.

Vores projekt har sit udspring i reduktionen af DR, men også før regeringen annoncerede den reelle nedskæring på 20 pct., var der masser af diskussion omkring potentielle nedskæringer. En af reaktionerne på den debat er en klumme skrevet af Maria Rørbye Rønn, generaldirektør for DR. Hun lægger vægt på, at hun respekterer politikernes prioriteringer og beslutninger, men samtidig er det også vigtigt for hende, at debatten føres på et oplyst grundlag (Rønn, 2018). Hun beskriver en række scenarier for, hvilke konsekvenser besparelserne kunne have, da hun ikke mener at debatten reflekterer en korrekt anerkendelse heraf.

På samme måde mener vi, at det er vigtigt, når man diskuterer public service-medier og demokrati, at man har en ide om hvad demokrati indebærer – hvordan det opstår, og ikke mindst hvad der styrker det, og hvad der svækker det. Vi ønsker med denne projektrapport at belyse sammenhængen mellem demokrati og public service, med udgangspunkt i *Offentligheden og dens problemer*, samt nedskæringen i DRs finansiering og den tilhørende debat. Samspelet mellem dette filosofiske værk og den aktuelle problemstilling skaber nye perspektiver, og lægger op til en mere nuanceret og reflekteret debat omkring demokrati, et emne der gennemsyrrer vores samfund og den offentlige debat, og DR der på den ene eller anden måde har en plads i mange danskeres hjerte.

1.3: Problemformulering og undersøgelse-struktur

Hvordan kan John Deweys demokrati-filosofi om offentligheden og dens formørkelse bidrage til diskussionen om DR som et public service-medie?

Dette spørgsmål vil blive besvaret ved grundigt at undersøge følgende:

- Hvad er grundideerne bag Deweys demokrati-filosofi?
- Hvorfor er offentligheden ifølge Dewey formørket og hvordan kan medierne, ifølge Dewey, medvirke til en oplysende organisering af offentligheden?
- Hvilke betydninger har public service-begrebet?
- Hvad er DR's formål og forpligtelser som public service-medie?
- I hvilken grad kan man tale om, at DRs public service-formål er at tjene offentligheden?

2: En grundlæggende demokrati-filosofi

Følgende afsnit har til formål at skabe indblik i Deweys unikke måde at forstå demokratiet og dets tilblivelse. Dewey etablerer og forklarer en række begreber og grundprincipper, som hans demokrati-filosofi er bygget op omkring. Disse vil blive udfoldet i følgende afsnit, hvor først hans sociale ide om demokrati vil blive forklaret og dernæst hans politiske ide om demokratiet. Sidst men ikke mindst vil Deweys ide om forskellige former for associationer og fællesskaber blive sat i perspektiv i forhold til førnævnte ideer om demokrati.

2.1: Ideen om demokrati som fællesskab

Deweys ide om demokrati bliver i løbet af *Offentligheden og dens problemer* identificeret med hans ide om fællesskab. Det skyldes at Dewey anser demokratiet for at være en livsform snarere end en styreform (Christensen, 2017). Han argumenter igennem bogen for, at den sociale ide om demokrati og fællesskab er "bredere og rigere" (Dewey, 2017: 143) og har "større værdi" (ibid.: 83) end ideen om demokrati som politisk styreform.

e2.1.1: Deweys forståelse af Fællesskab

Deweys ide om demokrati forenes gennem bogen med hans ide om fællesskab, og en forståelse for Deweys ide om fællesskab er derfor altafgørende, hvis vi vil forstå hans ide om demokrati. Hans begrundelse heraf er blandt andet, at demokrati som ide "ikke et alternativ til andre principper for associeret liv. Det er selve ideen om et liv i fællesskab" (ibid.: 179). Dewey skriver i forlængelse heraf, at "Den klare bevidsthed om et fælles liv med alt, hvad det indebærer, udgør ideen om demokrati" (ibid.: 180).

Med denne indgangsvinkel mener Dewey, at vi, for at forstå ideen om demokrati, må undersøge fællesskabet som kendsgerning. Han forklarer det således, at det kun er, "når vi tager udgangspunkt i et fællesskab som en kendsgerning og reflekterer over kendsgerningen med henblik på at klargøre og fremhæve dens delelementer, at vi kan opnå en ide om demokrati, som ikke er utopisk" (ibid.: 180). Når han skriver, at vi kan "opnå en ide om demokrati, som ikke er utopisk", så refererer han til tidligere tilgange til, og ideer om demokrati, der er ikke tog udgangspunkt i fællesskabet, men i demokratiet som immanent

ide (ibid.: 128). Demokratiet som ide er, ifølge Dewey, ikke en kendsgerning, og søger vi at forstå demokratiet ved at se på det som kendsgerning, vil vi dermed ikke kunne opnå en klar forståelse af demokratiets tilblivelse (ibid.: 175). Vi må altså først og fremmest undersøge og forstå fællesskabets elementer og strukturer, hvis vi vil forstå demokratiet (ibid.: 180).

Når Dewey i *Offentligheden og dens problemer* undersøger demokratiet og dets tilblivelse, er det derfor med udgangspunkt i en definition af fællesskab, som gennem hans bog fungerer som byggestenen for hans ide om demokratiet. Definitionen lyder således:

“Når som helst der er en forbundet handling, hvis konsekvenser værdsættes som gode af alle enkeltpersoner, som tager del i den, og værdsættelsen af godet er sådan, at det frembringer et energisk ønske om og forsøg på at sikre godets fortsatte eksistens, blot fordi det er et gode delt af alle, så er der for så vidt et fællesskab” (ibid.: 179-180).

I grove træk består denne definition af følgende delelementer: ideen om den forbundne handling og konsekvenserne heraf; ideen om en værdsættelse af konsekvenserne som gode af alle enkeltpersoner; og ideen om at denne værdsættelse frembringer et energisk ønske og forsøg på at sikre godets fortsatte eksistens. Vi vil nedenfor gå igennem de forskellige delelementer, for at skabe en dybere forståelse for Deweys ide om fællesskab, samt hvorfor Deweys ide om kommunikation er af stor betydning i denne sammenhæng.

2.1.2: Ideen om forbundne handlinger og konsekvenserne heraf

Overordnet set tager Deweys forståelse af fællesskab udgangspunkt i en ide om forbundne handlinger og konsekvenser. Ifølge Dewey er “Associeret eller forbundet aktivitet (...) en betingelse for skabelsen af et fællesskab” (ibid.: 181). Dewey bruger forskellige ord til at beskrive ideen om den forbundne handling: association, interaktion eller forbindelser. Overordnet set kan alle disse begreber forstås på samme måde, nemlig at alle ting i verden er forbundne med andre ting, hvori de indgår en dialektisk proces (Christensen, 2017). Dewey beskriver denne dialektiske proces på følgende måde:

“Singulære ting handler, men de handler sammen. Der er aldrig opdaget en ting som handler i fuldstændig isolation. Enhver tings handling finder sted sammen med andre tings handling. Dette ‘sammen med’ er af sådan en art, at enhver tings adfærd modificeres af tingens forbindelse med andre ting” (Dewey, 2017: 79).

Når der tales om dialektiske processer ved forbundne handlinger, ligger det implicit, at sådanne processer har konsekvenser. Som det fremgår af ovenstående citat, finder enhver tings handlen sted sammen med andre tings handlen, hvilket også betyder, at alle handlinger har konsekvenser. Ifølge Dewey bør enhver social undersøgelse tage afsæt i de praktiske konsekvenser, hvilket også kommer til udtryk i hans måde at undersøge samfundet og demokratiet. Han skriver således, at "Uanset hvad må vi tage udgangspunkt i de handlinger, som udføres – ikke i hypotetiske årsager til disse handlinger – og så betragte handlingernes konsekvenser" (ibid.: 70).

Ifølge Dewey må vi altså tage "udgangspunkt i den objektive kendsgerning, at menneskelige handlinger har konsekvenser for andre, at nogle af disse konsekvenser iagttages, og at iagttagelsen fører til efterfølgende forsøg på at kontrollere handlingerne med henblik på at sikre nogle konsekvenser og undgå andre" (ibid.: 70). Det er altså en sådan grundlæggende forståelse af forbundne handlinger og konsekvenser, som Deweys fællesskabsdefinition tager udgangspunkt i.

2.1.4: Ideen om bevidst kommunikation ved værdsættelse og efterstræbelse af konsekvenser som 'gode'

Når Dewey i sin fællesskabsdefinition skriver, at konsekvenserne af en handling skal værdsættes af alle som gode, så er det vigtigt at forstå, hvad han mener med 'værdsætte'. Når Dewey gør brug af ordet 'værdsættelse', skal det ikke forstås som en vurdering af, hvorvidt noget er godt eller dårligt. Dewey bruger i højere grad ordet som betegnelse for, at man er bevidst om noget både på et emotionelt og intellektuelt plan (Christensen, 2017).

For at forstå hvad dette har at gøre med Deweys ide om fællesskab, er en forståelse for hans ide om kommunikation altafgørende. Tilblivelsen af et fællesskab kræver nemlig mere end blot en række interaktioner mellem mennesker. Han skriver således, at: "Interaktioner og transaktioner finder *de facto* sted, og den gensidige afhængighed har konsekvenser. Men deltagelse i aktiviteter og delagtighed i konsekvenser er noget ekstra derudover" (Dewey, 2017: 182).

Det kræver altså en vis bevidsthed omkring den kollektive karakter af interaktionen, som så igen har en indflydelse på fremtidig interaktion, for at man kan tale om et fællesskab.

Til at forklare essensen af dette bruger Dewey eksempler med atomer eller organismer, hvor der foregår interaktioner og associerede handlinger, men hvor disse sker af sig selv og hverken forudsætter eller skaber en bevidsthed omkring deres funktion eller konsekvenser.

Spørgsmålet er så, hvordan der skabes en sådan fælles bevidsthed omkring konsekvenserne. Deweys svar på dette er kommunikation. Om deltagelse i aktiviteter og delagtighed i konsekvenser skriver han således, at “De forudsætter *kommunikation*” (ibid.: 182).

Ifølge Dewey er det kun, “når der eksisterer *tegn* eller *symboler* for aktiviteter og deres konsekvenser, at strømmen¹ kan betragtes fra et udenforstående perspektiv, bremses op med henblik på overvejelse og vurdering og reguleres” (ibid.: 182). Først når tegn og symboler for aktiviteter og konsekvenser sættes i relation til hinanden, bliver et begivenhedsforløbs vigtigste relationer bevaret på en måde, så konsekvenserne af visse handlinger kan forudses. På den måde kan en handling og dens konsekvenser målrettes mod noget ønskværdigt. Ifølge Dewey “afhænger symboler af kommunikation, samtidig med at den fremmer dem” (ibid.: 182). Deweys brug af ordet ‘værdsættelse’ i definitionen længere oppe henviser dermed til den symbol- og tegnskabende, kommunikative proces, der ligger bag enhver emotionel og intellektuel bevidsthed, og som er forudsætning for tilblivelsen af et fællesskab.

Dewey skriver i sin definition af et fællesskab, at konsekvenser skal “værdsættes som gode af alle enkeltpersoner, som tager del i den, og værdsættelsen af godet er sådan, at den frembringer et energisk ønske om og forsøg på at sikre godets fortsatte eksistens, blot fordi det er et gode delt af alle”, hvilket betyder, at der må opstå en fælles bevidsthed delt af alle, før et fællesskab kan blive til. Men hvordan leder denne fælles bevidsthed, som er skabt af kommunikation, til skabelsen af et fællesskab? Dewey skriver som forklaring herpå, at:

“Drifter og impulser knyttes (...) til fælles ideer. Idet de henviser til en fælles eller gensidigt forstået ide, forvandles drifterne og impulserne dermed til begær og formål, som introducerer nye bånd og forvandler en forbunden aktivitet til et interesse- og aktivitetsfællesskab” (ibid.: 183).

---

¹ Når Dewey her bruger et ord som “strømmen” refereres der til en strøm af forbundet aktivitet, som sker i kraft af menneskelige relationer (Dewey, 2017: 182).

‘Drifterne’ og ‘impulser’, samt ‘begær’ og ‘formål’ er desværre ikke begreber som Dewey går specielt i dybden med, men der er en tydelig adskillelse mellem henholdsvis de to førstnævnte og de to sidstnævnte. Hvor begreberne ‘drift’ og ‘impuls’ har mere dyriske og primitive konnotationer, så er ‘begær’ og især ‘formål’ forbundet med menneskelig intentionalitet, forstået som den retning eller det princip et individ orienterer sine handlinger imod (ibid.).

Denne proces med at skabe eller blive en del af et fællesskab, er, ifølge Dewey, altså også en måde at lære at være menneske på. Det vil sige “at man gennem kommunikationens giv og tagen udvikler en robust fornemmelse af at være et særligt, individuelt medlem af fællesskabet; et, som forstår og værdsætter dets overbevisninger, begær og metoder” (ibid.: 183). At alt dette sker gennem kommunikation, leder frem til en af Deweys vigtigste pointer: “Kun kommunikation kan skabe et fællesskab” (ibid.: 174).

Som tidligere nævnt, tager Deweys ide om et demokrati som fællesskab udgangspunkt i hans forståelse af forbundne handlinger og konsekvenser, men uden en bevidst kommunikation om disse konsekvenser, vil et fællesskab ikke blive til. De forbundne handlinger og konsekvenserne heraf kan godt eksistere uden at der eksisterer en fælles bevidsthed herom (som dyr der stimuler sammen i kulden), men det er først, når en sådan bevidsthed træder i kraft, at der er mulighed for at ‘den frembringer et energisk ønske om og forsøg på at sikre godets fortsatte eksistens, blot fordi det er et gode delt af alle’.

2.2: Ideen om offentligheden og det politiske demokrati

Med en forståelse for hvad det vil sige at anse demokratiet som en livsform – nemlig demokrati som fællesskab – er der nu banet vej for at skabe en forståelse for Deweys begreb om offentligheden, da Dewey netop ser offentligheden som en slags fællesskab (Christensen, 2017).

2.2.1: Ideen det offentlige og det private

Som bogens titel antyder, er offentligheden et af de vigtigste begreber i Deweys demokratiforståelse. Dewey kommer i bogen med følgende definition af offentlighedsbegrebet:

“Offentligheden består af alle dem, som påvirkes af de indirekte konsekvenser af transaktioner i en sådan grad, at det anses for nødvendigt, at der bliver taget systematisk hånd om disse konsekvenser” (Dewey, 2017: 73).

Offentligheden er altså en gruppe mennesker, som opfylder de ovenstående krav. Her bruges en forståelse af *indirekte* og *direkte konsekvenser* til at determinere, hvorvidt noget er af offentlig eller privat karakter. I ovenstående definition er især vendingen “i en sådan grad” vigtig, fordi skillelinjen mellem om noget er privat eller offentligt altid er afhængig af konteksten, og det samme er bedømmelsen af, hvorvidt indirekte konsekvenser er alvorlige nok til at blive reguleret (ibid.).

“Konsekvenser” er et begreb som generelt spiller en stor rolle i Deweys demokratiforståelse, hvilket allerede er blevet tydeliggjort i udlægningen af hans ide om fællesskab. Dewey skelner mellem direkte og indirekte konsekvenser, hvor de direkte konsekvenser “påvirker de personer, som er direkte engagerede i transaktionen” og de indirekte konsekvenser “påvirker andre udover dem, som er umiddelbart involverede” (ibid.: 70).

Når konsekvenserne er direkte, er transaktionen af privat karakter. Det skyldes, at de ikke vedrører andre personer end de, som tager del i handlingen. Det forbliver altså i det private. Hvis konsekvenserne derimod er indirekte, er transaktionen af offentlig karakter, eftersom at de vedrører andre end dem, som tager del i handlingen (ibid.).

Det er altså på dette grundlag, at Dewey definerer offentligheden som “alle dem, som påvirkes af de indirekte konsekvenser af transaktioner”. Hvis offentligheden anerkender disse indirekte konsekvenser og, som følge af dette, gør et forsøg på at regulere dem, opstår der noget, som, i Deweys forstand, ligner en stat (ibid.).

2.2.2: Ideen om den demokratiske stat

Deweys ide om offentligheden fungerer altså som udgangspunkt for hans ide om en demokratisk stat, eftersom offentligheden, når de indirekte konsekvenser anerkendes og forsøges reguleret, udvikler sig til en stat. Dewey definerer staten på følgende måde:

“Staten er den organisering af offentligheden, som bevirkes igennem embedsmænd med henblik på at beskytte de interesser, som deles af offentlighedens medlemmer” (ibid.: 87).

Med “organisering af offentligheden” menes den proces, der finder sted, idet en offentlighed udvælger og udstyrer repræsentanter med det ansvar at varetage offentlighedens interesser og regulere de indirekte konsekvenser (Christensen, 2017). Disse repræsentanter kalder Dewey for “embedsmænd”. Dewey definerer embedsmændene på følgende måde:

“Embedsmænd er dem, som ser efter og tager hånd om de interesser, som påvirkes på en sådan måde. Fordi de personer, som påvirkes indirekte, ikke selv tager direkte del i de omtalte transaktioner, er det nødvendigt, at visse personer bliver sat til at repræsentere dem og se til, at deres interesser bliver beskyttet og taget hånd om” (Dewey, 2017: 73).

Embedsmænd kan altså forstås som statens menneskelige redskaber i dets forsøg på at kontrollere de indirekte konsekvenser, der berører offentligheden. Ifølge Dewey er det “nødvendigt at der bliver taget hånd om disse konsekvenser” (ibid.), men det er dog først når disse konsekvenser “indses i tanke og følelse”, at anerkendelsen fører dem “til en omdannelse af de betingelser, som de opstod ud af” (ibid.: 83).

Offentlighedens interesse dannes altså, når de vidtrækkende og vedvarende konsekvenser bliver anerkendt som noget, der skal reguleres, fordi der opstår en nødvendighed for, at konsekvenserne bliver håndteret. Offentligheden udgør altså først en stat, når der er opstået en fælles interesse, som danner grundlag for en udvælgelse af embedsmænd til at varetage disse interesser. Organiseringen af offentligheden er afhængig af dens embedsmænd, fordi det praktisk talt er umuligt for offentlighedens enkelte medlemmer at regulere de indirekte konsekvenser på egen hånd (Christensen, 2017).

Dewey understreger, at det er offentligheden, som først og fremmest udvælger embedsfolk til at varetage dens interesse, hvorefter disse embedsmænd danner en regering. Han skriver at "En offentlighed, som kommer til udtryk og opererer gennem repræsentative embedsmænd, er en stat" og i forlængelse heraf tilføjer han desuden, at: "der er ingen stat uden regeringen, men der er heller ingen stat uden offentligheden" (Dewey, 2017: 114). Deweys pointe er altså her, at det ikke er regeringen, som udvælger embedsmænd til at varetage regeringens interesser, og som dermed danner en stat. Det er i stedet statens embedsmænd der danner en regering, som repræsenterer offentlighedens interesser. Dannelsen af staten og regeringen forudsætter altså en offentlighed.

I direkte forlængelse af sin definition af en stat, præsenterer Dewey en ide om hvorvidt, og i hvor høj grad, en stat kan anses som værende 'god'. Dewey mener, at man kan måle en stats godhed ud fra "den grad af organisering, som er opnået af offentligheden, og den grad, hvori dens embedsmænd er konstitueret på en sådan måde, at de udfører deres funktion og tager vare på de offentlige interesser" (ibid.: 88). I hvor høj grad en stat kan anses som værende 'god' afhænger altså af dens evne til succesfuldt at varetage offentlighedens interesser. En stats godhed fortæller noget om, hvor demokratisk den pågældende stat er. En stat, som i høj grad har opnået en organisering af offentligheden, hvori dens embedsmænd i høj grad er konstitueret på en sådan måde, at de udfører deres funktion og tager vare på de offentlige interesser, er altså i høj grad en demokratisk stat (ibid.).

Hvis en offentlighed ikke er i stand til at udvælge embedsmænd til at varetage dens interesser og dermed ikke er i stand til at organisere sig er den, ifølge Dewey, formørket (Christensen, 2017). Offentlighedens formørkelse hænger, ifølge Dewey, ofte sammen med, at dens medlemmer ikke er i stand til at indse relationen mellem de indirekte konsekvenser, som de på alvorlig vis er påvirket af, og de sociale aktiviteter medfører disse. Uden denne indsigt opstår interessen for regulering ikke, og dermed forhindres offentligheden i at organisere sig som en stat (Dewey, 2017).

2.3: Forskellige former for associationer og fællesskaber

Gennem *Offentligheden og dens problemer* lægger Dewey vægt på, at fællesskaber kan variere i indhold, form og størrelse. Groft set skelner han mellem lokale fællesskaber og Det

Store Fællesskab. Udgangspunkt for denne distinktion bygger på den videre forskel mellem direkte og indirekte interaktioner, som værende mere eller mindre direkte. (Christensen, 2017: 33).

2.3.1: Ideen om direkte og indirekte interaktioner eller associationer

En direkte interaktion er f.eks. den ansigt-til-ansigt interaktion, som opstår mellem mig og en bestemt butiksmedarbejder, når jeg skal ned i den lokale elektronik forretning og købe nogle nye dele til min computer. En indirekte interaktion kunne så være den, som opstår mellem mig og den udenlandske fabriksarbejder, der har produceret delene til min computer. Begge interaktioner har konsekvenser for begge parter, men graden af forståelse og indlevelse i associationerne vil ofte variere markant. Når jeg står ansigt-til-ansigt med butiksmedarbejderen, er associationen direkte, men i eksemplet med den udenlandske fabriksarbejder er associationen fjern og indirekte – jeg kender ikke noget til fabriksarbejderen, og de vilkår han lever under på fabrikken, og på samme måde ved han ikke hvilken person, der kommer til at modtage de dele, han har produceret. Det er en sådan skelnen mellem direkte og indirekte interaktioner og associationer, som danner grundlag for Deweys ide om forskellige former for fællesskaber (Dewey, 2017).

2.3.2: De lokale fællesskaber

Før den teknologiske udvikling gjorde det muligt at forbinde mennesker over større områder med nye kommunikations- og transportmuligheder, levede vi mennesker i mere eller mindre små og isolerede lokalsamfund. I lokalsamfundene var de forbundne handlinger mellem indbyggerne nære og direkte, og det samme var konsekvenserne af disse (ibid.).

Når Dewey taler om lokale fællesskaber, er dette baseret på ideen om de nære og direkte interaktioner eller associationer (Christensen, 2017: 33). Det er her dog vigtigt at understrege at et lokalt fællesskab ikke blot forekommer så snart sådanne interaktioner eller associationer finder sted. For at disse kan blive defineret som et fællesskab i Deweys forstand, må konsekvenserne af enhver forbundet handling (som tidligere beskrevet) værdsættes som gode af alle enkeltpersoner, som tager del i den, og at værdsættelsen skal

være af en sådan karakter, at den frembringer et energisk ønske om og forsøg på at sikre godets fortsatte eksistens, blot fordi det er et gode delt af alle.

Det betyder altså, at de lokale fællesskaber ideelt set først forekommer når alle konsekvenserne af de nære og direkte interaktioner og associationer værdsættes som gode at alle de involverede osv.

Igennem *Offentligheden og dens problemer* fremstiller Dewey de lokale fællesskaber som værende mere værdifulde end andre former for fællesskaber. Han skriver således, at et fællesskab "I den dybeste og rigeste forstand" altid må "forblive en form for samvær ansigt til ansigt" (Dewey, 2017: 226). Han skriver ligefrem, at "Det lokale er det ultimativt universelle og så tæt på noget absolut, som man kan komme" (ibid.: 229).

Dette grunder blandt andet i hans forståelse af direkte og indirekte forbundne handlinger og konsekvenser. Eftersom de lokale fællesskaber er kendetegnet ved nære og direkte interaktioner og associationer, er konsekvenserne af disse også mere simple, fordi de vedrører en begrænset social gruppe, hvor relationerne er nære og direkte (ibid.). Dewey mener at de tilknytninger, som opstår i lokale fællesskaber, er nødvendige for udviklingen af offentligheden. Han skriver således:

"uden varige tilknytninger er associationer for omskiftelige og ustabile, til at en offentlighed let kan lokalisere og identificere sig selv" (Dewey, 2017: 173). "Vitale og dybdegående tilknytninger opstår kun i forbindelse med den intimitet, som kendetegner et samvær, der er begrænset i omfang" (ibid.: 227).

Som Dewey ser det, er de lokale fællesskaber altså grundlæggende for udviklingen af et demokrati. Uden de lokale fællesskaber kan der ikke opstå en offentlighed, hvilket, ifølge Dewey, er en uundgåelig del af demokratiets tilblivelse. Han skriver således, at "Demokrati må starte hjemme, og dets hjem er det lokale fællesskab" (ibid.: 228). Det er altså en af de primære årsager, som ligger grund for, at han tillægger det lokale fællesskab så stor værdi.

2.3.3: Det Store Samfund og den teknologiske udvikling

Med den teknologiske udvikling kom der langt flere, mere fjerne og indirekte interaktioner og associationer mellem mennesker. Opfindelsen af damp og elektricitet muliggjorde interaktioner på tværs af lokalsamfund, hvilket øgede omfanget af de forbundne handlinger.

Dette medførte, at konsekvenserne i højere grad blev indirekte og relationen mellem handling og konsekvens ugenomsigtig (ibid.). De lokale fællesskaber er ikke længere lige så isolerede, hvilket medfører øget udefrakommende påvirkning, som kan forstyrre fællesskabet. Dewey forklarer i forlængelse heraf, at:

“Uden at det var tilsigtet eller forudset, opdagede de lokale fællesskaber, at deres forhold var betingede af fjerne og usynlige organisationer. Omfanget af disse organisationers aktivitet var så enormt og deres indvirkninger på ansigt til ansigt-associationer så omsiggribende og konstant, at det ikke er en overdrivelse at tale om “en ny æra for menneskelige relationer”” (ibid.: 138).

Dewey bruger betegnelsen Det Store Samfund, om sådanne fjerne og indirekte interaktioner mellem mennesker (Christensen, 2017: 33). Det Store Samfund er karakteriseret af en lang række komplicerede, fjerne indirekte interaktioner, som de, der deltager i interaktionen, har en minimal forståelse af, på trods af den markante indvirkning de har i deres liv. De lokale fællesskaber formår ikke at organisere sig i en offentlighed på tværs af de forbundne lokalsamfund, hvis forbindelsen mellem dem er for indirekte og fjern.

Ifølge Dewey kan det altså godt være “at Det Store Samfund skabt af damp og elektricitet er et samfund, men det er ikke et fællesskab. At de nye og relativt upersonlige og mekaniske typer af forbundet menneskelig adfærd har invaderet fællesskabet, er det moderne livs hovedkendsgerning” (Dewey, 2017: 139). Det er en kendsgerning, at den teknologiske udvikling har muliggjort mere fjerne og indirekte forbundne handlinger, som dermed i lavere grad er begrænsede af tid og rum, hvilket resulterer i en højere grad af indirekte konsekvenser. Dewey erkender, at det er utopisk at tro, at vi, efter denne udvikling, nogensinde vil vende tilbage til de i mere eller mindre grad små og isolerede lokale fællesskaber og simple, gennemskuelige konsekvenser (ibid.).

2.3.4: Det Store Fællesskab som ideal

I forlængelse af sin kritik af den teknologiske udvikling og dannelsen af Det Store Samfund, introducerer Dewey, det han kalder for Det Store Fællesskab. Her lever de fjerne og indirekte associationer op til betingelserne for at være et fællesskab, i modsætning til det førnævnte Store Samfund (Christensen, 2017: 33). Det Store Fællesskab opstår, når alle de mindre fællesskaber integrerer sig i en større fællesskabsstruktur. Det betyder altså at alle

de små fællesskaber tilsammen må have samme værdsættelse af de forbundne handlingers konsekvenser.

Hvis de lokale fællesskaber skal kunne organisere sig i et stort fællesskab, må "de associerede aktiviteters evigt-ekspanderende og komplekst forgrenede konsekvenser erkendes i dette ords fulde betydning, således at der opstår en organiseret og sammenhængende offentlighed" (Dewey, 2017: 206). Derfor må vi stræbe efter at skabe et stort fællesskab, hvor global kommunikation er et grundvilkår, og hvor de fysiske distancer til stadighed forkortes i takt med, at transportteknologien forbedres, men hvor offentligheden samtidig er bevidst om og forstår de indirekte konsekvenser, som berører den. Dewey mener aldrig, at Det Store Fællesskab vil kunne "besidde alle de kvaliteter, som kendetegner et lokalt fællesskab" (ibid.: 226). Det betyder dog ikke, at Det Store Fællesskab ikke er ønskværdigt eller vigtigt for Dewey. Tværtimod, så ser han i høj grad værdsættelsen, og den følgende regulering af de fjerne og indirekte konsekvenser, som værende noget essentielt for demokratiet. Det Store Fællesskab opnår netop, når disse indirekte konsekvenser "værdsættes som gode af alle enkeltpersoner, som tager del i den, og værdsættelsen af godet er sådan, at den frembringer et energisk ønske om og forsøg på at sikre godets fortsatte eksistens, blot fordi det er et gode delt af alle".

Ideen om Det Store Fællesskab kan hurtigt komme til at fremstå utopisk. Det er derfor vigtigt at understrege, at Dewey ikke nødvendigvis mener, at ideen om Det Store Fællesskab er fuldstændig realiserbar. Ideen om Det Store Fællesskab tjener i stedet som et ideal, som demokratiet må tilnærme sig (ibid.).

2.4: Opsamling

Deweys demokratiforståelse tager altså ikke form af en række specifikke retningslinjer for, hvordan et samfund bør administreres, men er i stedet et forsøg på at knytte demokratitanken til en grundlæggende forståelse af menneskelige forbundne handlinger og deres konsekvenser, samt de fællesskaber der opstår herigennem. Set på den måde bliver demokrati noget, hvor kun de grundlæggende kriterier er faste, men den praktiske udførelse til enhver tid skal genopfindes i forhold til samtiden. Det er selvsagt ikke en ufejlbarlig

proces, hvilket vil blive tydeligt i næste afsnit, der handler om misforholdet mellem ideal og virkelighed.

3: Misforholdet mellem ideal og virkelighed

3.1: Offentlighedens formørkelse

Deweys ide om demokrati stemte på mange punkter ikke overens med den virkelighed, Dewey levede i. Det dog netop Deweys formål med den, for som Dewey selv skriver, er hans ide om Det Store Fællesskab et ideal, som vi aldrig som samfund kommer til at opnå (Dewey, 2017). I forlængelse heraf skriver Dewey dog at vi til enhver tid bør stræbe efter det, og vurdere hvordan vi på bedst mulig vis kan tilnærme os det i forhold til de aktuelle omstændigheder (ibid.).

Dette betyder dog også, at virkeligheden kan være mere eller mindre fjerntliggende fra idealet. Dewey lægger ikke skjul på, at han selv mente, at den samtidig han levede i var fjernt fra idealet. Han mente som tidligere nævnt, at offentligheden var formørket, fordi den var ude af stand til at organisere sig og danne en stat, som gennem dens embedsmænd kunne regulere de indirekte konsekvenser i forhold til offentlighedens interesser (ibid.).

I forlængelse heraf fremlægger han i *Offentligheden og dens problemer* fem specifikke årsager til denne formørkelse, som vil blive gennemgået årsag for årsag.

Årsagerne består af:

1. Indirekte konsekvensers kompleksitet
2. En underudviklet socialvidenskab, der ikke kan skabe den nødvendige viden.
3. Mediernes manglende udbredelse af relevante nyheder og viden.
4. Det nutidige menneskes manglende tid og lyst til at søge den nødvendige viden.
5. Opløsningen af de lokale fællesskaber (Christensen, 2017: 44-47).

Den første årsag til problemet er allerede diskuteret i foregående afsnit. Dette angår beskrivelsen af Det Store Samfunds kompleksitet, og uoverskueligheden af dets indirekte konsekvenser. Den enkelte person har svært ved at forstå de konsekvenser, der har en

indflydelse på hans/hendes liv, da disse konsekvensers ophav er så fjern og sløret af en lang række indirekte konsekvenser, som personen ingen forudsætning har for at få indblik i.

Den anden årsag til problemet lægger sig tæt op ad den første. Dewey mener, at det er socialvidenskabens opgave at undersøge, fortolke og strukturere de indirekte konsekvenser (ibid.). Ifølge Dewey har socialvidenskaben spildt sin energi på nytteløse, absolutistiske spørgsmål og dikotomier mellem individualisme og kollektivism. Dewey mener i stedet, at dens opgave er at finde de grundlæggende årsager bag sociale forhold, og kortlægge dem (Dewey, 2017).

Eksistensen af en sådan socialvidenskab ville være værdifuld, men uden udbredelse til offentligheden ville dens indflydelse være ekstremt begrænset. Ifølge Dewey har den etablerede presse for travlt med at bringe nyheder, der ikke bidrager til en forståelse af sociale forhold, men derimod skaber diskontinuitet og fragmentation i nyhedsstrømmen. Han skriver at: "Uden koordinering og sammenhæng er begivenheder ikke begivenheder, men blotte hændelser og forstyrrelser; en begivenhed indebærer, at der er noget, som en hændelse fremgår ud af" (ibid.: 203).

Det fjerde årsag til problemet, der også relaterer sig til de tidligere, har at gøre med offentlighedens interesse. Dewey skriver således, at det ofte hævdes "og tilsyneladende med et stort element af sandhed, at frigørelse og udvikling af forskning ikke ville have nogen særlig virkning. Der argumenteres nemlig for, at størstedelen af den læsende offentlighed ikke er interesseret i at kende til og assimilere resultaterne af præcise undersøgelser. Og medmindre disse bliver læst, kan de ikke for alvor påvirke den måde, offentligheden tænker og handler på" (ibid.: 205). Dewey mener altså er der en vis sandhed i postulatet om, at offentligheden ikke ønsker at blive informeret om, og sætte sig ind i samfundsforhold. Det er selvfølgelig et problem for hans ide om demokratiet, og derfor kommer han også med et løsningsforslag, som vil blive diskuteret i næste afsnit (4).

Den sidste årsag er mere omfangsrig og grundlæggende. Det skyldes den rolle som Dewey tillægger de lokale fællesskaber, hvor de anskues som forudsætning for, at der overhovedet kan opstå en offentlighed, hvilket selvfølgelig er et grundlæggende element i Deweys ide. Det betyder, at opløsningen af de lokale fællesskaber, som Dewey beskriver gentagne gange

i sin bog, er et vitalt problem, hvis der overhovedet skal være en chance for at nå til den ideelle form for demokrati, nemlig det Det Store Fællesskab (ibid., 2017).

Dewey mener også at der ligger en dybereliggende overordnet årsag bag de fem ovenstående årsager – Det Store Samfund som tidligere er blevet beskrevet, og sat i forbindelse med den teknologiske udvikling. Det er således hans forståelse, at “alle forholdene i bund og grund er forårsaget af det samme fænomen, nemlig en voldsom teknologisk udvikling styret og igangsat af private ejendomsinteresser snarere end fællesskabet” (Christensen, 2017: 48).

Den teknologi, som er blevet så altomfattende og indflydelsesrig, er altså blevet dirigeret af andre kræfter end fællesskabets. I stedet for at bidrage til dannelsen af fællesskaber og styrke deres kommunikation, så er det blevet en opløsende faktor, der forvirrer og forstyrrer det enkelte menneske, så det får sværere ved at forstå sig selv som en del af en offentlighed eller et fællesskab.

3.2: På sporet af det store fællesskab

Dewey nævner flere forskellige specifikke tiltag, der kan bidrage til at løse de ovenstående årsager til offentlighedens formørkelse. Disse tager udgangspunkt i selvsamme årsager, men er ikke direkte præsenteret som svar på hvert enkelt. Samtidig bliver de også vævet sammen, og det bliver tydeligt hvor meget årsagerne til problemerne, og de dertilhørende løsningsforslag, lægger sig op ad tanken om de lokale fællesskaber som demokratiets centrum og udgangspunkt.

3.2.1: Forskning og kommunikation som løsning på formørkelsen

På samme måde som de lokale fællesskaber opstår gennem kommunikation, mener Dewey også, at svaret på deres problemer skal findes i ideen om kommunikation (det er her vigtigt at huske Deweys kommunikationsforståelse, som er blevet forklaret tidligere i afsnit 2.1.4). Her bliver symboler og tegn, der kommunikerer, anledning til en fælles bevidsthed og forståelse, som bliver udgangspunkt for fælles ønsker og formål (Dewey, 2017). Dewey mener, at vi mangler symboler og tegn til at skabe en fælles forståelse for de nutidige,

konkrete indirekte konsekvenser vi står overfor, og det er med det udgangspunkt, at han diskuterer en nyrealiseret, kritisk og eksperimentel socialvidenskab (ibid.).

For Dewey er socialvidenskabens rolle ikke at diskutere begreber, forståelser og dogmatiske problemstillinger, men med inspiration fra naturvidenskaben mener han i højere grad, at den skal tage udgangspunkt i hverdagsbegivenhedernes aktiviteter (ibid.).

Socialvidenskaben får altså en mere forklarende i stedet for diskuterende rolle. Samtidig mener han at socialvidenskaben, for at være mere effektiv, konstant må følge de daglige strømme af nyheder, i stedet for at være reaktive og udvikle forsinkede analyser af begivenhedsforløb. Kort sagt mener Dewey, at denne socialvidenskab skal erstatte den fragmenterede nyhedsstrøm, der var en realitet på hans egen tid.

Det er her vigtigt at forstå hvad Dewey helt præcist mener, når han bruger begrebet 'nyheder'. Dewey skelner mellem hvad 'nyheder' betyder rent definitions-mæssigt og hvilken betydning nyheder har for samfundet. Han skriver således at "'Nyheder' betyder noget, der lige er sket, og som er nyt, blot fordi det afviger fra det gamle og velkendte. Men nyhedernes *betydning* afhænger af relationer til det, som de fører med sig, deres sociale konsekvenser" (ibid.: 203).

Men hvordan motiverer man offentligheden til at følge med i denne socialvidenskab, når de, som tidligere beskrevet, ikke er interesseret i at kende til eller assimilere resultaterne af præcise undersøgelser? Deweys svar hertil er i bund og grund, at det handler om formidlingsformen (ibid.). Ifølge Dewey har kunstnere "altid været de sande formidlere af nyheder, for det er ikke den ydre hændelse i sig selv, som er ny, men dens antændelse af følelser, iagttagelser og vurderinger" (ibid.: 206). Dewey taler altså om formidling som en form for kunst. Han skriver f.eks. at: "Formidling er af afgørende betydning, og formidling er et spørgsmål om kunst" (ibid.: 205).

Dewey tillægger derudover formidlingskunstnere en speciel rolle som en slags forkyndere af forandring. Han skriver f.eks. at: "Menneskers bevidste meninger og holdninger" ofte er "overfladiske og trivielle. Men deres liv har også et dybere plan. Det har altid været kunstens opgave at bryde igennem den konventionelle og rutineprægede bevidste skorpe" (ibid.: 206). Som nævnt tidligere, er det vigtigt, at de indirekte konsekvenser, som påvirker offentligheden, værdsættes både intellektuelt og emotionelt. Det er netop her, at relationen

mellem den kritiske, eksperimentelle socialvidenskab og formidlingskunsten kommer til udtryk, eftersom at det er socialvidenskabens ansvar at danne grundlag for en mere intellektuel værdsættelse, hvor formidlingskunstneren har evnen til at fremprovokere en emotionel værdsættelse. Han skriver således at:

“Den højeste og mest krævende form forskning og en subtil, fintfølede, levende og lydhør kommunikationsform må tage det fysiske maskineri, som gør formidling mulig, i besiddelse og puste liv i det.” (ibid.: 206)

3.2.2: Fra Det Store Fællesskab til de lokale fællesskaber

Men selv hvis de ovenstående mål blev realiseret, ville det stadig ikke være nok til at få offentligheden ud af formørkelsen, hvis ikke problemet med de lokale fællesskabers opløsning også blev løst. Som Dewey skriver: “Det store fællesskab præget af fri og fuld samtale er muligt. Men det kan aldrig besidde alle de kvaliteter, som kendetegner et lokalt fællesskab. Det vil løse sin opgave, når det ordner lokale associationers relationer og beriger deres erfaring” (ibid.: 227). Her kan man se, at de lokale fællesskaber som sådan har førsteprioritet. Han skriver også et andet sted, at “Den lykke, som er fuld af tilfredshed og fred, findes kun i vedvarende bånd til andre, som når sådanne dybder, at de dykker ned under den bevidst erfarings overflade og udgør dens uforstyrrede grundlag” (ibid.: 228). Deweys budskab er altså her, at lokale fællesskaber er den ultimative kilde til stabilitet, fred, dybe relationer, og i sidste ende lykke.

Det endelige mål, både med at offentligheden skal komme fri af dens formørkelse, og tilnærmelsen mod Det Store Samfund, er altså i sidste ende at producere, bevare og styrke de lokale fællesskaber (ibid.). Man kan se forholdet som dialektisk. Offentlighedens oplysning er et middel til at støtte de lokale fællesskaber, ligesom eksistensen af lokale fællesskaber er en forudsætning for, at offentligheden overhovedet kan opstå som fællesskab, men som nævnt tidligere, så kommer det lokale fællesskab, ifølge Dewey, i første række (ibid.).

Det er vigtigt at forstå dette aspekt af Deweys demokratiforståelse, da det har konsekvenser for den praktiske implementering af hans ide – noget som han lægger stor vægt på nødvendigheden af (ibid.). En konkret strategi for oplysningen af en offentlighed, og den

(forhåbentlig) resulterende tilnærmelse af Det Store Fællesskab, kan kun ses som succesfuld, hvis den formår at have en positiv indflydelse på de lokale fællesskaber.

3.3: Opsamling

Som Dewey ser det, er der altså fem primære problemstillinger i forhold til offentlighedens formørkelse. Disse skyldes i høj grad en teknologisk udvikling, styret af private, økonomiske interesser. Hans bud på en måde at håndtere disse problemer, kommer i form af en ny socialvidenskab, dennes resultater formuleret af dygtige formidlere, samt en genoprettelse af de lokale fællesskaber. Dette er disse umiddelbare mål, der skal opnås, for at offentligheden kan blive oplyst.

4: Public service-begrebet

Per Mouritsen skrev i 2006 en artikel, som rapporterede foreløbige resultater af et delprojekt om public service-begrebet inden for forskningsprojektet *Dansk public service på journalistikkens betingelser: Udviklinger, dilemmaer, visioner*, der i 2006-2008 blev støttet af Radio- og TV-rådet. Formålet med artiklen var at kortlægge betydningerne af public service-begrebet i den danske mediedebat fra begyndelsen af 90'erne og frem til 2006, hvor artiklen er skrevet (Mouritsen, 2006). Den tager altså ikke stilling til, hvorvidt og hvordan de forskellige medieinstitutioners produktioner lever op til disse definitioner.

Artiklen lægger sig op af tidligere, mere overordnede fremstillinger af public service-begrebet, hvor især Henrik Søndergaards diskussion af dansk public service-fjernsyn fra 1995 og Trine Syvertsens fremstilling af begrebets tre stadier fra 1992 spiller en stor rolle. De har tilsammen dannet udgangspunktet for Mouritsens fokus på public service-begrebets indhold og funktioner (ibid.: 66).

Det følgende er en redegørelse for resultaterne af denne undersøgelse, hvilket vil blive inkluderet i den senere diskussion af DR som public service-medie. Vi er bevidste om, at der sandsynligvis har været en yderligere udvikling af public service-begrebet sidenhen, men Mouritsens opdeling er stadig nyttig i forhold til at definere nogle arketyper, samt at sammenligne disse med nyere materiale.

4.1: Public Service-begrebets forskellige betydninger

Ifølge Mouritsen har public service-begrebet nogle faste dimensioner. Den første dimension er en "bestemmelse af den offentlige interesse eller almenheden, jf. begrebets [public service] første led" (ibid.: 67). Det drejer sig altså først og fremmest om, hvordan man skal forstå denne 'public' – Er det en gruppe af individuelle, forskellige mennesker, med en række fællestræk, der binder dem sammen, eller skal man i højere grad se det som et samlet folk? Dernæst kommer spørgsmålene: hvad er så dens interesser? –eller hvad er i dens interesse? Er det 'the publics' egne interesser, der skal determinere medieudvalget, eller skal det nærmere determineres ud fra et paternalistisk, idealistisk udgangspunkt om hvad der er til folkets eget bedste? –måske på trods af dets egne interesser? Spørgsmålene er ikke nødvendigvis adskilte, da et svar på den første del kan lede til en konklusion på den anden del, og omvendt (ibid.).

Den anden dimension er forholdet mellem producent og publikum ('service'), og de to parter indbyrdes forpligtelser og roller i forhold til hinanden (ibid.: 68). Denne anden dimension har store ligheder med spørgsmålet om 'the publics' interesser, og det kan være svært at skille de to ad.

Herudover nævner Mouritsen de nye markedsvilkår med øget konkurrence, der har gjort, at public service diskussionen ikke længere finder sted i en monopolsituation. Det betyder, at den kommercielle udfordring ofte bliver udgangs- eller omdrejningspunkt for debatten. Det betyder også, at hvor udfordringen før var, at folk ikke så public service, fordi de ikke havde forudsætningerne til at opsøge den, så er risikoen nu, at de ikke har mulighed for at se den, fordi den måske ikke eksisterer. Som Mouritsen skriver: "Det, som man før blev påtvunget, fremstår nu som skrøbeligt, med færre negative konnotationer af folket mod eliten, og flere positive konnotationer af nationen, individerne og fællesskabet mod markedet og globaliseringen" (ibid.: 68)

Han går videre i sin evaluering af begrebets struktur og skriver, at "Begrebet anvendes næsten altid (selv)evaluerende og normativt, ofte i forfalds- eller udviklingshistorier, hvor der tilskrives ære eller dadel for at have levet op til idealet eller ej." (ibid.: 68). Ifølge Mouritsen var der fortsat stridigheder omkring definitionen på begrebet, hvilket betød, at

det udmøntede sig i forskellige versioner begrebet, afhængig af institution og sammenhæng. (ibid.)

På baggrund af en undersøgelse af hvordan ordet er blevet brugt i talehandlinger, konkluderer Mouritsen i sin rapport, at "Det er muligt at sondre mellem fem forskellige anvendelser af public service-begrebet" (ibid.: 67). Der skelnes mellem public service som:

1. demokratiunderstøttende
2. kulturelt uddannende
3. middel til national integration
4. 'bred' eller 'smal'
5. alternativ populistisk forståelse

Disse fem forskellige anvendelser af begrebet vil blive uddybet i de kommende underafsnit.

4.1.1: Det demokratiunderstøttende public service-begreb

Denne anvendelse af begrebet udgør den ene del af en tidlig forståelse af public service, med "henholdsvis et demokratiunderstøttende og et kulturelt (ud)dannende element" (ibid.: 69). Ifølge Mouritsen er metoden til at sikre borgernes handleevne følgende:

"For det første med formidling af faktuel viden og nyheder, herunder baggrund og analyse, især af samfundsforhold (økonomi, politik, internationale forhold, partiernes synspunkter), der er forudsætningen for begrundet stillingtagen. For det andet med en idé om pressen som borgernes forlængede arm i kontrollen med politikerne. For det tredje med pressen som kommunikationskanal mellem borgere og politikere. For det fjerde med medierne som et demokratisk forum for debat. Og endelig for det femte med en uddannelsesmæssig, mobiliserende funktion. Tv og radio skal myndiggøre og motivere borgeren." (ibid.: 69)

Som man også kan se i citatet, indeholder det demokratiunderstøttende public service-begreb et tydeligt aspekt af direkte deltagelse i demokratiet. Det står i modsætning til nogle af de følgende public service-begreber, hvor public service i højere grad har en forberedende eller uddannende funktion. Denne er også tilstede i det ovenstående citat, men der er ikke på samme måde en tendens til, at den bliver associeret med noget elitært, som det f.eks. er tilfældet med den kulturelt (ud)dannende (se 4.1.2).

Overordnet set handler det om en forpligtelse til at vedligeholde en politisk offentlighed. Idealet er altså at oplyse folk, så de på saglig vis kan deltage, og samtidig citerer Mouritsen også Marianne Jelved, der taler om at skabe "det offentlige rum, hvor den offentlige samtale kan finde sted" (ibid.: 70). Det er altså public service-mediernes ansvar at belyse problemer og deres baggrund, samt forskellige løsningsmuligheder og konsekvenser, på en måde som skaber bedre muligheder for, at samfundsborgere kan deltage i samfundsdebatter (ibid.).

Når det kommer til public service-medier, associeres denne forpligtelse med en række klassiske programtyper, særligt nyheder, aktualitetsudsendelser/baggrund og debat (ibid.). Derudover associerer det til idealerne om politisk upartiskhed og journalistisk saglighed og troværdighed, og dermed til nødvendigheden af uafhængighed når det kommer til politiske og økonomiske interesser (ibid.).

Det er desuden nødvendigt at alle danskere har adgang til programmerne og er interesseret i at se dem. Tilgængeligheden af programmerne og graden af imødekommenhed er dermed af stor betydning for, hvorvidt et public service-medie kan leve op til sine formål og forpligtelser (ibid.: 70).

4.1.2: Det kulturelt uddannende/opdragende public service-begreb

Denne anvendelse af public service-begrebet er, ifølge Mouritsen, i tilbagegang, og ses mere og mere i mindre genkendelige former (ibid.). En af årsagerne hertil kan, ifølge Mouritsen, være, at den kulturradikale position, der gjorde oprør mod en tidligere patroniserende tilgang, nu selv har indtaget en etableret position, hvorfra den bliver genstand for kritik. Denne kritik bygger ofte på beskyldninger om elitisme og kulturel patriarkalisme. Et andet tegn på dets tilbagetrukne karakter er det faktum, at det ofte bruges som modsætning til det lavkulturelle og populære, og altså ikke med begrebet selv i fokus (ibid.: 72). Det kulturelt uddannende/opdragende public service-begreb har dog også udviklet en række nye forståelser. Disse skildres i det følgende citat:

"For det første kan det betyde valgfrihed også til programmer, der kun interesserer de få. Kultur er her ikke et oplysningsprojekt, men en (smal) præference blandt andre (...) For det andet indebærer det en stadig betoning af indholdsmæssig kvalitet, uanset genre, igen kontrasteret til det billige udenlandske (...) For det tredje associeres det med at understøtte

dansk kultur og dets talenter, idet dansk produceret automatisk sidestilles med kvalitet.”
(ibid.: 73-74)

Denne anvendelse af public service-begrebet har altså flere forskellige konnotationer, som bruges i forskellige tilfælde og sammenhænge.

4.1.3: Det nationalt-kulturelt integrerede public service-begreb

Den tredje anvendelse af public service-begrebet er ifølge Mouritsen både udbredt og bredt accepteret. Her forstås public service som en måde at skabe og vedligeholde et nationalt fællesskab. Dette kan ses som en reaktion på en kulturel fragmentation, der er opstået i forbindelse med medieglobaliseringen (ibid.). Folk ser ikke længere de samme programmer eller læser de samme aviser, fordi udbuddet er så mangfoldigt og målrettet. Det betyder samtidig, at danskerne ikke nødvendigvis har et minimum af fælles kultur og historiebevidsthed, som de har tilfælles, hvoraf fragmentationen opstår. Han beskriver begrebet således:

“I forlængelse af medieglobaliseringen og svarende til et generelt skift i dansk politisk kultur har den kulturpolitiske forpligtelse i begrebet undergået en markant forandring. Firkantet sagt ses en glidning fra kultur som dannelse og personlig udvikling inden for et givet kvalitetsunivers til kultur som noget nationalt (og regionalt og lokalt) partikulært, som vedligeholdes som identitet og integration af fællesskabet.” (ibid.: 74).

Det er altså en forståelse, der har udviklet sig fra det kulturpolitiske men uden at medtage de elitære konnotationer. Som Mouritsen skriver, er “Den særlige nationale kultur er ikke finkultur (...) men noget skrøbeligt man bør ‘værne om og formidle’” (ibid.: 74)

Et paradoks som Mouritsen fremhæver her, er at DR og public service-begrebet, samtidig med at det ses som folkesamlende, skal forholde sig til en række krav om forskellighed i udbuddet. Mouritsen citerer her DR, der siger at “public service [skal] give plads til at udforske og afprøve både det fælles og forskellighederne i det danske samfund” (ibid.: 76).

4.1.4: Det 'brede' og det 'smalle' public service-begreb

Denne fjerde forståelse af public service spænder mellem "hensynet om at henvende sig til alle og hensynet til kvalitativt gode (men også opdragende og udviklende) programmer" (ibid.: 67). Forskydningen mellem det 'brede' og det 'smalle' er således, at:

"Mens 'smal' public service er det, der ikke ville blive produceret på et marked, fordi det ikke er lønsomt (...) er det brede begreb så at sige den grad af kvalitet eller den andel af kvalitetsprogrammer som en public service-kanal kan opretholde under frie markedsvilkår, hvis man stadigvæk skal henvende sig til alle danskerne" (ibid.: 78)

Idéen om 'smal' public service er det kvalitative og dyre, ofte danskproducerede indhold. Grundtanken er her, at public service skal udfylde den rolle, som de kommercielle medier ikke vil (da de 'smalle' programmer ofte har en lille målgruppe, og derfor ikke er lige så profitable) (ibid.). Denne ide om public service, der ofte fremstilles af den borgerlige regering, står i konflikt med de tre første public service-begreber. Det skyldes at man med 'smal' public service ikke når ud til specielt mange mennesker, hvilket umuliggør mange af de formål, som de første tre forståelser inkluderer (ibid.: 79).

Ideen om 'bred' public service forklares som den primært udbredte forståelse og anvendelse af public service i "DR, i socialdemokratiet og blandt medieforskere, der tilslutter sig en variant af begreb 1 og 2" (ibid.: 78). Det associeres ikke med et bestemt indhold, men kombineres i stedet med enten public service-begreb 1, 2 eller 3.

Kritikken af den 'brede' public service er, at den "spilder licenskroner og udøver unfair konkurrence på det kommercielle marked" (ibid.: 78). DR's svar lyder, at de arbejder i folkets tjeneste, og at det derfor er vigtigt, at alle danskere over en vis periode har et tilpas antal DR-programmer, de er interesserede i at se. Der er altså her en ide om, at man har en forpligtelse overfor folket til at give dem det, de ønsker. Det betyder i realiteten, at public service bliver et spørgsmål om, hvad der er populært, og ikke hvad Mouritsen kalder "den ideale offentligheds indhold, af det befolkningen har gavn af at se og høre" (ibid.: 79). Ifølge Mouritsen der citerer daværende formand for DR, Christian Nissen, kunne et forsvar imod denne anklage dog være, at kun en monopolsituation reelt gør det muligt at udøve den ovenstående form for public service. Det er med andre ord ikke længere muligt på samme

måde at opdrage gennem public service, og et alternativ er derfor nødvendigt.

Den måde man, ifølge Mouritsen, ofte legitimerer brugen af dette public service-begreb og finder et alternativ er ved "at *ophæve* modsætningen mellem det smalle og det brede" (ibid.: 79). Her citerer Mouritsen, Finn Aaberg, der mener, at kunsten er, at "gøre det gode populært og gøre det populære godt" (ibid.: 79).

4.1.5: Det ny-populistiske public service-begreb

Ifølge Mouritsen har der været "en voksende erkendelse af nødvendigheden af at levere kvalitet og henvende sig bredt" (ibid.: 80). Denne afføder mange nye, forskellige forsøg på at definere public service. Et af disse forsøg fremtræder i en tekst af TV 2s daværende programchef, Bo Damgaard (ibid.: 80), der er et forsøg på at konstruere en anderledes, fusionistisk forståelse af public service, hvor nogle af de modsætninger og spændingsforhold det traditionelt set har indeholdt, skrives sammen. Vi vil dog ikke beskæftige os med denne definition, da den ikke på samme måde som de forrige fire giver en forståelse for, hvordan begrebet bruges generelt i samfundet, men i højere grad er en institutionsspecifik beskrivelse.

4.2: Opsamling

Hermed er de fem public service-begreber blevet introduceret. De første tre er i høj grad historiske, indholdsspecifikke begreber, hvor det fjerde er en mere overordnet forståelse af public service, der kan ses som en reaktion på medieverdenens globalisering, og konsekvenserne heraf. Det femte begreb vil ikke blive benyttet i den videre diskussion, af årsager der er beskrevet foroven. Altså vil de fire begreber (fem hvis man ser det 'brede' og det 'smalle' som to separate) fungere som en måde at kategorisere de forståelser af public service, vi finder i vores eget materiale, så vi kan diskutere dem i forhold til hinanden, og deres kontekst.

5: DR som public service-medie

Om sig selv skriver DR, at de “er landets eneste fuldt licensfinansierede og dermed brugerbetalte radio- og tv-station” (DR, 2015). Det er licensen, som fastsættes af folketingset, der forpligter DR til at være et public service-medie. Public service-medie betyder, ifølge DR selv, at “DR skal arbejde ‘i folkets tjeneste’, og at DR skal påtage sig en række samfundsmæssige og kulturelle opgaver. DR skal også sikre, at danskerne får et stort og alsidigt udbud af kvalitetsudsendelser i radio og tv” (ibid.).

Hvad dette helt præcist indebærer af ansvar og forpligtelser fra DRs side vil blive besvaret i kommende afsnit, hvor den mediepolitiske aftale og dertilhørende public service-kontrakt for 2015-2018 vil blive uddybet og på nogen vis sat i relation til Mouritsens public service-begreber.

5.1: Mediepolitisk aftale for 2015-2018

Den mediepolitiske aftale for 2015-2018 er udarbejdet d. 26. juni 2014 af kulturministeriet i enighed med regeringen (Socialdemokraterne og Radikale Venstre) og Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti (Kulturministeriet, 2014). Indledningsvist bliver det beskrevet, at:

“Borgerne får en stor del af deres oplysninger og kulturelle samt kunstneriske oplevelser i dagligdagen gennem medierne. Det er også i medierne, at en væsentlig del af den demokratiske debat foregår, og dermed bidrager til den demokratiske dannelse. Det er derfor afgørende, at medierne har tilbud med betydning og værdi for befolkningen” (ibid.: 1).

Den teknologiske udvikling har medført store ændringer i medieverden. I kombination med udbredelsen af smart-tv's, smartphones og tablets er on-demand tjenester (som Youtube, Facebook, Google, Netflix mv.) blevet store aftagere af danskernes medietid (ibid.). Denne udvikling har skabt et pres på de danske medier, som i stigende grad må fokusere på at levere et “alsidigt dansk kvalitetsindhold, der tager udgangspunkt i danske forhold, og at danske medier i fremtiden indgår i befolkningens mediebrug” (ibid.: 1). Teknologien har dog også medført en masse nye tilbud, “som befolkningen skal have de bedste muligheder for at

benytte sig af” (ibid.: 1). Public service-medierne må udnytte teknologien til at styrke valgmuligheder, så befolkningen har mulighed for at vælge til og fra (ibid.).

I den nye “individualistiske og fragmenterede medievirkelighed” er befolkningen – grundet udbredelsen af on-demand tjenester og styrkelsen af valgmuligheder – “spredt på flere kanaler” (ibid.: 2). Der opstår i den forbindelse et behov for “at tage stilling til, hvorledes public service-medierne kan eller skal hjælpe til med at tilgængeliggøre og fremme seningen og lytningen af kvalitetsindhold på de medieplatforme, befolkningen gør brug af” (ibid.: 2).

Aftalepartierne er enige om, at “DR skal videreføres og udvikles som hele Danmarks førende udbyder af public service, der via tv, radio, internet og andre relevante platforme sikrer befolkningen et bredt udbud af programmer og tjenester omfattende nyhedsformidling, oplysning, debat, undervisning i form af uddannelse og læring, kunst og underholdning” (ibid.: 2). De er også enige om, at danske public service-medier “har en helt særlig rolle i forhold til at bidrage til den demokratiske debat i det danske samfund samt give mulighed for fælles oplevelser med udgangspunkt i danske værdier” (ibid.: 1). For DR kræver det at være et public service-medie, at de skal “levere indhold af høj kvalitet og med fokus på dansk sprog” (ibid.: 2). Derudover understreges det, at DR, på trods af at skulle udgøre “en stærk modvægt til udenlandske medieudbydere og kommercielle aktører”, ikke skal “konkurrere med private aktører, hvor det ikke tjener et public service-formål” (ibid.: 2).

Som en del af den mediepolitiske aftale blev aftalepartierne enige om at nedsætte et sagkyndigt udvalg, som skulle udarbejde “et grundlag for overvejelser om public service-mediernes rolle i samfundet og medieverdenen i de kommende år” (ibid.: 2). Den endelige rapport blev udgivet i 2006 af kulturministeriet med titlen *Public service de næste 10 år – rapport fra public service-udvalget*. I rapporten påpeger public service-udvalget, at “Uanset digitaliseringen og det individualiserede mediebrug” er “det hidtidige demokratiske, samfundsmæssige og kulturelle rationale for public service grundlæggende (...) det samme”(Kulturministeriet, 2016: 13). Deres definition på begrebet lyder således:

“Medievirksomhed, som med offentlig regulering af indhold, distribution og finansiering giver alle borgere fri og lige adgang til et mangfoldigt og alsidigt indhold, der upartisk understøtter borgernes handleevne i det danske folkestyre i en globaliseret verden samt

uafhængigt af kommercielle og politiske særinteresser styrker dansk kultur, sprog og sammenhængskraft” (ibid.: ibid.).

Det er altså en sådan anvendelse af public service-begrebet, som findes i kulturministeriet.

Ser man på Mouritsens fem forskellige udlægninger af public service-begreber, kan det være svært at opspore præcis hvilken en af disse, der passer til den public service-forståelse som kulturministeriet, og dermed også DR, lægger sig opad. DRs formål er nemlig både at lave public service, som er demokratiunderstøttende og kulturelt uddannende. Samtidig stræber de efter at lave ‘bred’ public service med enkelte ‘smalle’ elementer. Med det store fokus på at samle danskerne om ‘det danske’ opstår også en nationalt-kulturelt integrerende anvendelse af public service-begrebet. Alt dette kommer fint til udtryk i følgende public service-kontrakt, hvor DRs formål og forpligtelse bliver konkretiseret.

5.2: DRs public service-kontrakt for 2015-2018

DRs public service-kontrakt for 2015-2018 er indgået i forlængelse af den mediepolitiske aftale, som er beskrevet i det ovenstående afsnit. Kontrakten er indgået af kulturministeren og DR for “at præcisere, hvilke opgaver DR forventes at opfylde, og at udstikke rammerne indenfor hvilke public service-virksomheden kan drives” (Kulturministeriet, n.d: 1). I forlængelse af den mediepolitiske aftale, om at tilgængeliggøre og fremme seningen og lytningen af kvalitetsindhold på de medieplatforme, befolkningen gør brug af, er der i kontrakten et stort fokus på, at DR må følge medieudviklingen og afspejle danskernes mediebrug for at sikre public service-tilbud til alle. DR skal således “udnytte de nye teknologiske og digitale muligheder ved at lave redaktionelt formidlede og generelt tilgængelige programmer og tjenester, som kan gøre seere, lyttere og brugere bekendte med teknologien og inspirere dem til at bruge den” (ibid.: 1) Ifølge kontrakten skal DR “have de nødvendige ressourcer til rådighed samt ret og pligt til at “tilbyde public service-indhold på alle relevante platforme til hele befolkningen” (ibid.: 1) af demokratiske, sociale og kulturelle grunde (ibid.).

Kontrakten består overordnet set af en række demokratiske, sociale og kulturelle public service-formål og -forpligtelser, som DR skal indrette sig efter.

5.2.1: DRs formål og forpligtelser som public service-medie

Ifølge kontrakten er DR "uafhængig af økonomiske, kommercielle og politiske interesser og udgør en uundværlig del af den demokratiske debat" (ibid.: 1). Derudover står der, at DR desuden udfylder "en vigtig rolle som skaber og formidler af dansk kunst og kultur" (ibid.: 1). Dette betyder altså, at DRs udbud af programmer ikke blot skal være demokratiunderstøttende ved at omfatte nyhedsformidling, oplysning, debat og undervisning i form af uddannelse og læring, men også kulturopdragende ved at omfatte kunst og underholdning (ibid.). Det er vigtigt at DR tilstræber "kvalitet, alsidighed og mangfoldighed" i sine public service-udbud, og derudover må der "lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden" ved programlægningen og "lægges vægt på saglighed og upartiskhed" ved informationsformidlingen (ibid.: 2). DR skal være for alle.

Samlet set er formålet med DRs public service-virksomhed følgende:

At styrke borgernes handleevne i et demokratisk samfund

- DR skal sikre befolkningen adgang til væsentlig og uafhængig samfundsinformation samt væsentlig debat.
- DR skal gennem indhold og tjenester stimulere til deltagelse i den offentlige debat og den demokratiske proces.

At samle og spejle Danmark

- DR skal samle danskerne i store og små fællesskaber med indhold, oplevelser og fælles begivenheder.
- DR skal tilbyde en bred samfundsmæssig dækning og afspejle mangfoldigheden af kultur, livsopfattelse og levevilkår, der er i de forskellige rigsdele.
- DR skal medvirke til at fremme integration i det danske samfund.

At stimulere kultur og sprog

- DR skal lægge særlig vægt på sin rolle som initiativtager til og formidler af dansk kunst og kultur og den danske kulturarv, herunder den kristne kulturarv.
- DR skal berige dansk kulturliv med originalt indhold.
- DR skal lægge særlig vægt på dansk sprog og aktivt medvirke til at bevare og udvikle det danske sprog, så lyttere, seere og brugere oplever et korrekt og forståeligt dansk i DRs programvirksomhed.

At fremme viden og forståelse

- DR skal stimulere danskernes interesse for og viden om en bred vifte af emner gennem velformidlet indhold.
- DR skal styrke danskernes viden om og forståelse for internationale forhold, herunder særligt europæiske forhold, samt andre kulturer og synspunkter.

Billede 1: Samlede formål med DRs public service-virksomhed

Kilde: Kulturministeriet, 2014: 3

DRs samlede formål som public service-medie er altså i grove træk, som vist i billede 1, at bidrage til et demokratisk handledygtigt, oplyst, interesseret, kulturelt og samlet Danmark.

Herudover har DR en lang række forpligtelser som public service-medie, bl.a. vedrørende nyheder, uddannelse og læring, samt dansk kultur.

Forpligtelserne vedrørende nyheder handler især om "at sikre den bedste udbredelse af nyheder til befolkningen". Dette skal være med fokus på væsentlighed og kvalitet og formidling af "internationale perspektiver, europæiske perspektiver, herunder i relation til EU, samt nyheder fra hele landet", som skal tage hensyn til alsidighed og upartiskhed (ibid.: 7). Derudover skal der tages hensyn til usikre læsere af forskellig slags, så også "herboende indvandrere og flygtninge har mulighed for at følge med i det danske nyhedsbillede med nyheder formidlet på dansk og i et klart og enkelt sprog" (ibid.: 7). Nyhederne skal altså være væsentlige og kvalitetsorienterede, men skal samtidigt formidles på et sprog som er forståeligt for alle. Forpligtelserne vedrørende uddannelse og læring handler om, at "DR skal fremme viden inden for en række folkeoplysningstemaer og herigennem bidrage til direkte eller indirekte læring" (ibid.: 7). DR skal, gennem tilbud inden for uddannelse og læring, stimulere befolkningen til uddannelse (herunder også den ressourcetsvage del af befolkningen). Forpligtelserne vedrørende dansk kultur handler om at "DR skal videreføre sit fokus på public service-tilbud inden for dansk kultur, herunder fortsat have fokus på public service-tilbud inden for dansk kunst og kultur i hele landet og på formidlingen af den danske kultur og kulturarv" (ibid.: 9).

Udover disse er også forpligtelser vedrørende: Børn – og beskyttelse af børn; Unge; Dansk dramatik; Dansk musik m.v.; smalle idrætsgrene og handicapidræt (ibid.). Når DR f.eks. har en forpligtelse til at skabe indhold om smalle idrætsgrene og handicap idræt, er der altså tale om 'smal' kulturel, public service. Det er indhold som henvender sig til en meget smal målgruppe, og som understøtter dele af den danske kultur og dens talenter. Overordnet set går alle DRs forpligtelser ud på at skabe public service-indhold, som henvender sig til alle de forskellige målgrupper i det danske samfund (ibid.).

Som det også fremgår af billede 1, som viser DRs samlede formål, er et af DRs formål som public service-medie altså at understøtte demokratiet ved at skabe offentlig adgang til samfundsinformation og debat, samt ved at stimulere befolkningen til at deltage i den demokratiske proces. Derudover er et af deres formål at være kulturopdragende ved at formidle viden omkring dansk kunst og den danske kulturarv, og der er især lagt stor vægt

på, at DR skal have stort fokus på det danske sprog. Derudover står det tydeligt som et af DRs formål, at de skal bidrage til en national-kulturel integration, ved at samle og spejle Danmark. Her handler det om at samle danskerne i små og store fællesskaber og generelt medvirke til at fremme integrationen i det danske samfund, ved at have stort fokus på danske værdier. Sidst men ikke mindst skal DR tilbyde en 'bred' public service som henvender sig til hele den danske befolkning.

5.3: Opsamling

Grundet individualiseringen og fragmenteringen af medieverden, er det altså blevet et af DRs formål at samle den danske befolkning om danske værdier, kultur og sprog med fokus på en national-kulturel integration. Samtidig skal DR bidrage til en understøttelse af demokratiet ved at oplyse den danske befolkning og stimulere den til deltagelse i den demokratiske proces. DR skal forpligte sig til at skabe public service til hele den danske befolkning, ved at skabe indhold som henvender sig til alle befolkningens grupper. Det handler blandt andet om at samle danskerne i både små og store fællesskaber med fælles indhold, oplevelser og fælles begivenheder.

6: DR i offentlighedens tjeneste?

6.1: Diskussionens rammeværk

Gennem projektrapporten er der nu blevet skabt et billede af, hvordan public service-medier kan forstås i demokratisk sammenhæng ud fra et politisk-filosofisk, begrebsligt og nutidigt mediepolitisk synspunkt.

Ved at undersøge grundprincipperne i Deweys demokratiforståelse og derefter redegøre for hans ide om mediernes betydning for demokratiet, er der blevet dannet en forståelse for, hvordan medierne kan fungere som et middel til at opnå et demokratisk ideal, en organiseret offentlighed. For at kunne relatere public service-begrebet til denne politisk-filosofiske demokratiforståelse, har det været afgørende at skabe en forståelse for public service-begrebets egentlige betydning, hvor Mouritsens undersøgelse har medvirket til en forståelse af begrebets forskellige anvendelsesformer i nyere sammenhæng. Dette har

især skabt en forståelse for, hvad det vil sige at noget er i folkets tjeneste når det kommer til public service og demokrati – skal public service tjene offentligheden ved at oplyse, opdrage og uddanne den? eller ved at give dem det de ønsker? Dette spørgsmål er blevet set nærmere på ved at undersøge den mediepolitiske aftale bag DRs formål og forpligtelser som public service-medie. Her er det blevet undersøgt i hvilken grad og på hvilken måde DR skal tjene offentligheden, samt hvad deres specifikke public service-formål og forpligtelser er.

Følgende diskussion vil overordnet set stille spørgsmålstejn ved, hvorvidt man kan tale om public service-mediet DR som værende 'demokratisk', set i lyset af Deweys demokratiforståelse.

6.2: En ide om Danmark som en national offentlighed

En af de vigtigste ting at bemærke, når man ser på det danske demokrati i forhold til Deweys demokratiforståelse, er hvor meget det *nationale* fylder. Gennem *Offentligheden og dens problemer* tager Dewey udgangspunkt i hans samtids amerikanske demokrati, som han gennem store dele af værket kritiserer. Når han taler om 'offentligheden' i bestemt form, forekommer det derfor underforstået, at der er tale om en større national offentlighed. Hos Dewey er offentligheden en relativ størrelse, der opstår af omstændighederne. Den kan inkludere mange mennesker eller få (Dewey, 2017). Hans eneste eksplicitte grænse for hvor hvornår noget kan kaldes en offentlighed opstilles med familien som eksempel, hvor han mener, at interaktionerne er for direkte til at behøve en offentligheds regulering (Dewey, 2017: 93). Det betyder også, at man kan være medlem af flere forskellige offentligheder, ligesom at man kan være en del af en offentlighed, der samtidig inkluderer andre offentligheder (ibid.). Man kan altså godt både være medlem af en offentlighed, der udvælger repræsentanter til at sørge for, at ens lokale skov bliver holdt ren, samtidig med, at man som medlem af en større offentlighed udvælger embedsmænd der sørger for, at hele landets skovbestand ikke når under en vis grænse.

Denne pointe er vigtig i forhold til at forstå Danmark som en national offentlighed, da Danmark som en nation er en fastsat, historisk størrelse, men består af mange, større og mindre offentligheder. Ser man på Danmark som en national offentlighed, må der dog være tale om den samlede danske befolkning. Et deweyansk argument for overhovedet at kalde

Danmark en offentlighed kunne være, at eftersom Danmark er en samlet stat, må den forudsætte en offentlighed, som dermed må bestå af den samlede danske befolkning. Et andet argument kunne være, at vi, ved at definere nationer, fysiske grænser, nationale kulturer osv., selv er med til at skabe nationale offentligheder. Idet jeg definerer mig selv som dansker og bor i Danmark, vil jeg højst sandsynligt blive berørt af mange af de samme indirekte konsekvenser som mange andre danskere. Derfor er en national offentlighed en selvopretholdende størrelse. Den er muligvis opstået af et historisk specifikt behov for regulering af en indirekte konsekvens, men idet den defineres og markeres, så forholder andre mennesker og offentligheder sig til den som en helhed.

Dermed giver det altså mening at klassificere den danske befolkning som en national offentlighed. Ikke fordi dens medlemmer påvirkes af alle de samme indirekte konsekvenser, men fordi de er fælles om en række af de vigtigste.

Nutidens Danmark, set som en national offentlighed, er på mange måder forskellig fra den nationale offentlighed, USA, der eksisterede i Deweys samtid for omkring 91 år siden. De mange kulturelle og historiske forskelle vil ikke gennemgås her, men i stedet kan det være interessant at se på, hvordan Deweys ideer og analyser alligevel taler lige ind i vores nutidige samfundsforhold, og hvorfor det dermed er relevant at gøre brug af Deweys demokratiforståelse når vi undersøger DRs demokratiske ansvar som public service-medie.

6.3: Dewey og public service-medier

Når det kommer til at anvende ord som 'public service-medie' i forbindelse med Dewey, er der nogle ting, der er vigtige at være opmærksom på. Først og fremmest må det understreges at Dewey slet ikke bruger begrebet 'public service' i *Offentligheden og dens problemer*. Han bruger heller ikke engang ordet 'medier'. Dewey taler i stedet om "dagspressen" og "formidlere af nyheder" (Dewey, 2017: 203, 206), eftersom medieverden så helt anderledes ud på hans tid. Som tidligere beskrevet i afsnittet om *Forskning og kommunikation som løsning på formørkelse*, er de nyheder som Dewey taler om "noget, der lige er sket, og som er nyt, blot fordi det afviger fra det gamle" (Dewey, 2017: 203). Dewey stiller sig kritisk overfor denne form for nyhedsformidling, fordi han i stedet mener at nyhederne skal reflektere den kritiske eksperimentelle socialvidenskab, hvis fravær han, som tidligere beskrevet, fremstiller som en af årsagerne til offentlighedens formørkelse. Det

er altså ifølge Dewey nødvendigt, at de nyheder, som formidles består af præcise, systematiske resultater fra den førnævnte socialvidenskab, for at en befolkning kan blive bevidste om relationerne mellem forbunden aktivitet og indirekte konsekvenser og dermed danne en offentlighed, som kan udvikle sig til en demokratisk stat.

Ser man på det første af Mouritsens fem public service-begreber, det demokratiunderstøttende public service-begreb, er der en fin forbindelse til Dewey, eftersom den i høj grad drejer sig om saglig oplysning til folket. Hertil skriver Mouritsen nemlig, at: "faktuel viden og nyheder, herunder baggrund og analyse, især af samfundsforhold (økonomi, politik, internationale forhold, partiernes synspunkter), (...) er forudsætningen for begrundet stillingtagen" (Mouritsen, 2006: 69), og sammenligne den med passagen i *Offentligheden og dens problemer* hvor Dewey skriver, at: "ægte politik kan ikke skabes, medmindre den er baseret på viden, og denne viden eksisterer ikke, medmindre der eksisterer systematiske, grundige og veludstyrte undersøgelser og beskrivelser" (Dewey, 2017: 202) efterfulgt af "Forskningen skal desuden være så samtidig som muligt" (ibid.), er der en tydelig forbindelse mellem de to forståelser, hvilket betyder, at Deweys ide om en empirisk socialvidenskab, til en vis grad, kan ses i overensstemmelse med det demokratiunderstøttende public service-begreb.

Når det kommer til underholdning som en del af public service, som det kommer til udtryk i både den mediepolitiske aftale og public service-kontrakten, er det interessant at overveje det i forhold til hvordan Deweys behandler emnet i *Offentligheden og dens problemer*. Dewey mente nemlig, at der i forvejen eksisterede for mange distraktioner i form af underholdning på hans tid. Som han skriver, er "biografen, radioen, billigt læsestof (...) kommet for at blive med alt, hvad de fører med sig. At de ikke opstod som følge af et bevidst ønske om at aflede opmærksomheden fra politiske interesser, gør ikke deres virkning i den retning mindre" (ibid.: 171). Dewey er ikke alene om at kritisere underholdning. Der har i den danske public service-debat været stor diskussion omkring underholdning i forhold til public service (Jensen, 2016). Diskussionen går blandt andet på, at Dansk Industri (DI) mener, at 63% af DRs indhold er underhold, hvorimod DR selv mener, at kun 5% er underholdning. Uenigheden bunder, ifølge medieforsker Lars Kabel i, at der er forskellige forståelser af hvornår noget er underholdning og hvornår noget er public service (ibid.). Ifølge DI handler det ikke om, at underholdning ikke kan være public service. Som

medieforsker Stig Hjarvard også nævner, kan programmer såsom aktualitetsprogrammer, nemlig også godt fungere som underholdning og samtidig være public service (ibid.). Kritikken fra DI peger i stedet på programmer og udsendelser som fungerer som ren underholdning, hvor der underholdes for underholdningens skyld (ibid.).

Selvom Dewey kritiserer underholdning for at være en distraktion, tyder hans hyldelse af formidlingskunstnere på, at brugen af underholdning som middel til at formidle public service-indhold ikke ville stride imod hans forståelse af en 'god' nyhedsformidling. Han bruger eksempler som digte, skuespil og romaner, når han skal beskrive hvilken effekt den rigtige udtryksform kan have. Han skriver også at "Almindelige ting, såsom en blomst, et glimt af måneskin og en fugls sang (...) er de midler, hvormed livets dybere planer berøres på en sådan måde, at de tager form som begær og tanker" (Dewey, 2017: 207). Selvom der kan være forskel på en sådan form for kunst og på underholdning, ville Dewey altså muligvis mene, at underholdning, forstået som en måde at 'oversætte' og kommunikere socialvidenskabelig viden, ville passe godt ind i hans vision for en demokratisk nyhedsformidling. Interessant er det derimod, at Dewey, når han taler om nyheder, undlader at tale om det kulturelle og nationalt integrerende aspekt, som ellers fylder en hel del i både Mouritsens begrebsafklaring, samt i den mediepolitiske aftale og i DRs public service-kontrakt. Det er interessant, eftersom det Det Store Fællesskab, der ses som et ideal hos Dewey, ellers fylder så meget i hans demokratiforståelse generelt. Formidlingen af dansk kultur, kulturarv, kunst, musik, drama, og især det danske sprog fremstår i DRs public service-kontrakt i højere grad som områder med intrinsisk værdi. Generelt set fylder ideen om at samle danskerne i små og store fællesskaber om danske værdier meget i både den mediepolitiske aftale og public service-kontrakten. Der er generelt et stort fokus på en national-kulturel integration (Kulturministeriet, n.d).

For at se på denne form for public service ud fra Deweys demokratiforståelse, kan det være interessant at se nærmere på hans ide om kommunikation, som er beskrevet tidligere (afsnit 2.1.4). Kommunikation spiller en vital rolle i dannelsen af fællesskaber, og dermed er også de fælles symboler og tegn som kommunikeres ekstremt vigtige. For Dewey opstår symboler og tegn som måder at videregive information, konsekvenser af begivenheder, ideer. Den videre proces beskrives i følgende, essentielle citat: "Drifter og impulser knyttes så til fælles ideer. Idet de henviser til en fælles eller gensidigt forstået ide, forvandles

drifterne og impulserne dermed til begær og formål, som introducerer nye bånd og forvandler en forbundet aktivitet til et interesse- og aktivitetsfællesskab. Dermed opstår der noget, som metaforisk set kan kaldes en almen vilje eller social bevidsthed” (ibid.: 182-183). Hvis man altså ser skabelsen og kommunikationen af symboler og tegn som den proces, der ligger til grunde for fællesskabet eller den sociale bevidsthed, så giver det ekstremt god mening at værne om det system, hvori disse symboler og tegn opstår og til stadighed eksisterer og virker. Den videre udvikling af sproget er også noget Dewey adresserer, idet han skriver: “Symboler kontrollerer følelser og tanker, og den nye tidsalder har ingen symboler, som stemmer overens med dens aktiviteter” (ibid.: 174). Det er med andre ord en utrolig vigtig opgave som DR har fået del i. Nemlig den videre udvikling af sproget til at omfatte begreber og symboler, der stemmer overens med de aktuelle begivenheder og aktiviteter som konstant har en indvirkning på vores liv. En fælles forståelse og en fælles kommunikation omkring ‘det danske’ og de danske værdier, kan derfor også være af stor betydning for skabelsen og vedligeholdelsen af et dansk nationalt fællesskab.

Udover det demokratisk oplysende og uddannende, det kulturelt formidlende og det nationalt integrerende public service-begreb, er der også det fjerde begreb, som betegner public service som enten ‘bredt’ eller ‘smalt’. Især det ‘brede’ public service-begreb er en central del af kontrakten, f.eks. når der i starten står: “DR skal tilbyde en bred samfundsmæssig dækning og afspejle mangfoldigheden af kultur, livsopfattelse og levevilkår, der er i de forskellige rigsdelen” (Kulturministeriet n.d: 3). I forhold til den ‘smalle’ forståelse, kan man argumentere for, at det i højere grad bliver anset som en samfundsydelse, at også minoriteter kan finde noget de har lyst til at se, selvom det indhold de nyder, ikke er noget som markedet har en interesse i at producere. I den forstand at minoriteter med specifikke interesser kan ses som mindre, mere lokale fællesskaber, så kunne en mere lokalt fokuseret og ‘smal’ public service være et af midlerne til at styrke de lokale fællesskaber, hvilket er et af de vigtigste, hvis ikke det vigtigste, mål for Dewey. Som Mouritsen citerer Jesper Vognsgaard fra DR for, skal “den store historie, verdenshistorien hænge sammen med den lokale, den nære historie” (Mouritsen, 2006: 75).

Det er altså vigtigt at den lokale historie bliver fortalt. Ligesom Dewey mener, at Det Store Fællesskab og de lokale fællesskaber er gensidigt afhængige af hinanden, mener Mouritsen altså, at den store historie og den lokale historie må afhænge af hinanden. Det kan dermed

være en stor fejltagelse at gå på kompromis med kvaliteten af det 'brede' public service, ligesom det ville være en fejl kun at fokusere på 'smalt' public service. De er begge vigtige for, at DR som public service-medie kan leve op til deres formål om at skabe en væsentlig og kvalitetsbevidst public service til hele den danske befolkning, så vi på dette grundlag kan tilnærme os Det Stort Fællesskab bestående af flere små, lokale fællesskaber.

En essentiel problemstilling der viser sig i forhold til det 'brede' public service-begreb, er den måde DR benytter det. Ifølge Mouritsen kan indholdet i det 'brede' public service variere ved enten at være af demokratiunderstøttende, kulturelt opdragende eller kulturelt-nationalt integrerende karakter. Det kommer til at være et spørgsmål om hvordan man bedst muligt tjener offentligheden. Hvis det kommer til at handle om et "selvstændigt hensyn [til] at holde alle seere på DR – altså ikke kun af hensyn til de udviklende forpligtelser" (Mouritsen, 2006: 79), så er det svært at argumentere for, ud fra Deweys forståelse.

Samtidig er selve årsagen til, at det kan være svært at udbrede demokratisk vigtig oplysning og kultur, at der findes udenlandske, mere velproducerede alternativer med så meget økonomisk kraft bag sig, at det er utrolig svært for en (lille) dansk organisation som DR at konkurrere. Det gør det ikke nemmere, at de udenlandske alternativer kan fokusere fuldkommen på underholdningsværdien, hvorimod DR har en række krav til indholdet, som de skal leve op til. Dette relaterer sig selvfølgelig også til en af Deweys hovedpointer i forhold til offentlighedens formørkelse – Så længe teknologien (og herunder også medier) udvikles af og til private, økonomiske interesser, så vil den blive ved med at skabe problemer for offentligheden. Det er på sin vis også et emne, som Mouritsen berører i introduktionen til sin forskningsartikel. Her beskriver han den periode, hvor DR havde monopolstatus, og derfor ikke behøvede at tage hensyn til konkurrence i forhold til sin produktion. Man skulle tro, at dette ville afføde den perfekte æra inden for public service, men som det ofte er tilfældet, havde monopolsituationen sine egne problematikker og kritikpunkter (Mouritsen, 2006: 66). Deweys problemer forbliver altså vores problemer.

På baggrund af de ovenstående resultater kan man dermed argumentere for, at det ikke giver mening at gennemføre den planlagte nedskæring af DRs budget, da de har en vigtig rolle at spille i forhold til det danske demokrati. Omvendt så påpeger diskussionen også en

farlig forståelse af 'bred' public service som, med det bagvedliggende rationale at public service er "det folket ønsker", ikke kan ses som i overensstemmelse med Deweys idealer. Med det udgangspunkt kan man godt argumentere for nedskæringen af DR, men det vurderes i denne rapport, at de udfordringer som public service vil stå overfor i fremtiden, er ekstremt omstændige og mangfoldige, og derfor ses en nedskæring på mange punkter som en forkert beslutning, set fra et demokratisk synspunkt.

7: Konklusion

Med udgangspunkt i diskussion vil vi her opsummere de konklusioner og resultater, som vi er kommet frem til med henblik på at besvare vores problemstilling.

For det første er der, gennem en diskussion af de forskellige perspektiver på problemstillingen, blevet lavet en sammenhæng mellem Deweys demokratiforståelse og de forståelser af public service, vi ser hos Mouritsen, DR og Kulturministeriet.

Grundelementerne i Deweys demokratiforståelse drejer sig i høj grad om hans ide om demokrati som livsform, som fællesskab. Forbundne handlinger, konsekvenser og kommunikation er nogle af de ting som danner grobund for tilblivelsen af et fællesskab. Når Dewey gennem *Offentligheden og dens problemer* beskriver den formørkede offentlighed, er der tale om en offentlighed der ikke er organiseret. En af de primære årsager hertil er den teknologiske udvikling, der har betydet at offentligheden påvirkes af en lang række fjerne, indirekte konsekvenser, som de ikke har nogen mulighed for at forstå og værdsætte. For at en offentlighed kan organisere sig, må den først og fremmest have en fælles værdsættelse af de indirekte konsekvenser som værende en alvorlig påvirkning. Der må altså opstå noget lignende et fællesskab før at man kan tale om en organiseret offentlighed. Værdsættelsen forudsætter oplysning og kommunikation, hvoraf Dewey tillægger formidlingskunstnere af en kritisk, eksperimentel socialvidenskab stor værdi. Der må eksistere et medie som formår at skabe en fælles værdsættelse, en fælles bevidsthed, omkring relationerne mellem forbundet aktivitet og indirekte konsekvenser, for at en offentlighed kan organisere sig.

Denne form for medie kan i dag ses som public service-medier. Især idealet om en kritisk socialvidenskab virkeliggøres i den måde public service forstås som et sagligt, uafhængigt og

grundigt oplysningsgrundlag. Generelt er der mange tråde at sy mellem Deweys forståelse af 'god' nyhedsformidling og den form for formidling som public service-medier er forpligtet til at udføre. DR skal, som det kan fortolkes ud fra den mediepolitiske aftale og public service-kontrakten, være demokratiunderstøttende, kulturelt uddannende og nationalt-kulturelt integrerende. Alt sammen noget, der giver god mening hvis man ser det fra et deweyansk demokratisk perspektiv.

På den baggrund kan man altså sige at DRs public service formål i høj grad er at tjene offentligheden.

Litteraturliste

Christensen, M. E. (2017): Introduktion i *Offentligheden og dens problemer* af J. Dewey, 2017. Kbh: Hans Reitzel.

Dewey, J. (2017): *Offentligheden og dens problemer*. Oversat af Martin Ejning Christensen (1. udgave ed). Original titel: *The Public and its Problems*, 1927. København: Hans Reitzel.

Schmidt, K. (n.d): *Public service*. i Den Store Danske, Gyldendal. Hentet 28. maj 2018 fra <http://denstoredanske.dk/index.php?sideId=146881>

DR (9.12.2015): *Fakta om DR: Public Service: DR er landets eneste fuldt licensfinansierede og dermed brugerbetalte radio- og tv-station*. dr.dk, link til artikel:

<https://www.dr.dk/om-dr/fakta-om-dr/public-service> (sidst besøgt d. 26.05.2018)

Finansministeriet (2018): *Aftale om fokusering af DR og afskaffelse af medielicensen*.

Udgivet d. 16.03.2018. Hentet d. 25.05.2018 fra:

<https://www.fm.dk/~media/files/nyheder/pressemeddelelser/2018/03/licens/aftale-om-fokusering-af-dr-og-afskaffelse-af-medielicensen.ashx>

Jensen, M. (31.06.2016): *Faktatjek: Fylder underholdning 62% eller 5% på DR's kanaler?*

dr.dk, link til artikel:

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/faktatjek-fylder-underholdning-62-eller-5-paa-drs-kanaler> (sidst besøgt d. 27-05-2018)

Kulturministeriet (2014): *Mediepolitisk aftale for 2015-2018*. Hentet d. 25.05.2018 fra:

https://kum.dk/fileadmin/KUM/Documents/Kulturpolitik/medier/DR/Public_Serviceaftale_2015-18/DR_public_service-kontrakt_for_2015-2018.pdf

Kulturministeriet (n.d): *DRs public service-kontrakt for 2015-2018*. Hentet d. 25.05.2018 fra:

https://kum.dk/fileadmin/KUM/Documents/Kulturpolitik/medier/DR/Public_Serviceaftale_2015-18/DR_public_service-kontrakt_for_2015-2018.pdf

Kulturministeriet (2016): *Public service de næste 10 år – rapport fra public service-udvalget* (1. udgave). København: Rosendahls.

Lassen, F. B. (23.12.2017): *En bog til disruptionsrådet*. Information.dk
(Abonnementsområde) 1215 ord Id: e68e8676.

Mouritsen, P. (2006): *I folkets tjeneste: Public service som omstridt begreb*. Journalistica - Tidsskrift for forskning i journalistik, 1(3). Hentet d. 25.05.2018 fra
<https://tidsskrift.dk/journalistica/article/view/1797>

Rønn, R. M. (11.01.2018): *DRs generaldirektør: Omfattende besparelser vil få store konsekvenser*. Hentet d. 25.05.2018 fra:
<https://www.dr.dk/om-dr/nyheder/drs-generaldirektoer-omfattende-besparelser-vil-faa-store-konsekvenser>